

Lesbrief over de heremietkreeft

Samengesteld door Erna Stelma, ik en mijn huis doelgericht financieel advies, 0517-39 11 12

Je spreekbeurt

Deze lesbrief gaat over de heremietkreeft. Je kunt hem gebruiken voor een spreekbeurt of een werkstuk. Hieronder zie je eerst de inhoud van deze lesbrief. Als je de lesbrief goed doorgelezen hebt en ook in een aantal andere boeken of op internet hebt gezocht naar informatie over de heremietkreeft, dan kun je een hele mooie spreekbeurt geven. Dat doe je zo:

- Voor je spreekbeurt kies je tien vragen uit om te behandelen.
- Je leest de lesbrief heel goed door
- Je zoekt nog meer informatie in andere boeken of op internet
- Je schrijft de vragen over op een blaadje
- Thuis oefen je een aantal keren met je vader of moeder
- Je leest telkens een vraag op en vertelt uit je hoofd het antwoord
- Je zult er verstueld van staan wat je allemaal al weet!
- Je maakt nog even een testje voor je klasgenoten met een stuk of vijf vragen
- Sta je eenmaal voor de klas, dan doe je het op dezelfde manier
- Je sluit af met een testje voor je klasgenoten: hebben ze goed geluisterd?!

Veel succes!

Inhoud

1. Wat is een heremietkreeft?
2. Hoe ziet een heremietkreeft eruit?
3. Hoeveel soorten heremietkreeften heb je?
4. Hoe groot is een heremietkreeft?
5. Waar leeft een heremietkreeft?
6. Wat eet een heremietkreeft?
7. Waarom heet 'ie zo?
8. Wat doet een heremietkreeft?
9. Wat is het huis van een heremietkreeft?
10. Waarom verhuist een heremietkreeft?
11. Hoe vindt de heremietkreeft een nieuw huis?
12. Hoe verhuist een heremietkreeft?
13. Welke beestjes leven bij de heremietkreeft in huis?
14. Wat kan een heremietkreeft nog meer?
15. Wordt de heremietkreeft bedreigd?
16. Waar kan ik op internet informatie vinden?

1 Wat is een heremietkreeft?

Een heremietkreeft is een heel interessant beestje dat meestal in het water, maar soms op het land leeft. Als je de heremietkreeft bestudeert, zie je hoe creatief

God is. Het is geen kreeft en het is geen krab, hij lijkt op allebei, maar toch is 'tie heel anders.

2 Hoe ziet een heremietkreeft eruit?

Meestal zie je van de heremietkreeft alleen de kop en poten. Zijn achterlijf kun je alleen zien als hij verhuist. Hij lijkt op een kreeft, maar het grote verschil is, dat zijn achterlijf niet gepantserd (niet hard) is. Het ziet eruit als een groot vraagteken. Zijn achterlijf is zacht en een lekkernij voor menig zeedier! Daarom verstopt hij het in een schelp. Hiernaast zie je er één op een foto¹. Eigenlijk moet je hem echt aan het werk zien, dan ziet hij er natuurlijk op z'n mooist uit.

3 Hoeveel soorten heremietkreeften heb je?

Je hebt heel erg veel soorten heremietkreeften, ongeveer 1.400 over de hele wereld. Grote en kleine, in allerlei kleuren en over de hele wereld. Ze hebben allemaal een andere naam.

4 Hoe groot is een heremietkreeft?

Je hebt heremietkreeften in allerlei maten. Hele kleine heremietkreeftjes zijn niet langer dan 1 centimeter. De hele grote heremietkreeften kunnen wel 14 centimeter of nog groter worden.

5 Waar leeft een heremietkreeft?

Heremietkreeften leven in de zee of op het land.

6 Wat eet een heremietkreeft?

Een heremietkreeft is een aaseter. Een echte opruimer. Hij eet graag dode vissen, slakken en dode planten. Maar sommigen vinden het ook heerlijk om een krab, wormen of andere levende diertjes te vangen en op te peuzelen. Anderen kunnen zelfs voedsel uit het water filteren, net als een vis. En dan heb je ook nog heremietkreeftjes die het lekker vinden om af en toe algen te eten. Je hebt vast wel eens algen gezien. Als je aan het strand bent, kom je ze tegen. Op stenen bijvoorbeeld. Er ligt dan een dun, groen, glibberig laagje over, waardoor de steen heel erg glad kan zijn. Een lekkernij voor deze heremietkreeftjes!

7 Waarom heet 'ie zo?

Ook dieren hebben een familie. De familie van de heremietkreeft heet: Anomura. De heremietkreeft is geen krab en ook geen kreeft. Hij lijkt wel op allebei. In het engels heet hij 'hermitcrab', dat betekent heremietkrab. Grappig hè? Hij heet dus 'kreeft' of 'krab', omdat hij op een kreeft en een krab lijkt. Maar waarom heet hij 'heremiet'? Heremiet betekent kluizenaar. De heremietkreeft wordt in het Nederlands ook wel kluizenaarskreeft genoemd. Een kluizenaar is iemand die graag in z'n eentje woont. Hij ziet liever niet dan wel

¹ Met toestemming overgenomen van Roy Vrouwenvelder, de fotograaf

andere mensen en sluit zich graag op in z'n eigen huis. Dat kan een heremietkreeft ook. Hij kan zich helemaal terugtrekken in z'n schelp en sluit dan met z'n grootste schaar de schelp af. Zo kan er niemand inkomen als hij het niet wil.

8 Wat doet een heremietkreeft?

Hij ruimt de zeebodem op.

9 Wat is het huis van een heremietkreeft?

Bijna alle heremietkreeften wonen in een slakkenhuis. Vaak een alikruik of een wulk. Ze wonen dus eigenlijk in een schelp. Deze schelp werd eerst bewoond door een slak. Als de slak dood is, wil de heremietkreeft graag in de lege schelp wonen! Het is lang niet altijd makkelijk om een nieuwe schelp te vinden. Daarom komen onderzoekers tegenwoordig heremietkreeften tegen met heel bijzondere huizen. Bijvoorbeeld de dop van een colafles of ander afval dat de mens op het strand heeft laten slingeren of in zee heeft gegooid. Kijk maar eens op internet:

http://www.calacademy.org/science_now/images/hermitcrab2.jpg.

Sommige soorten wonen niet in een slakkenhuis, maar, onder water, in een holletje tussen de rotsen.

10 Waarom verhuist een heremietkreeft?

De heremietkreeft woont graag in een schelp die zo groot is dat hij er helemaal inpast. Dan kan hij zich, als hij dat wil, helemaal verstoppen in de schelp. Dus ook z'n kop, z'n voorpoten en z'n scharen. De heremietkreeft groeit natuurlijk ook, vooral z'n kop en voorpoten. Dat betekent dat zijn huis na een tijdje te klein is. Hij is eigenlijk op zoek naar een knusse, gezellige schelp waarin hij zich lekker thuis voelt en die groot genoeg is om zijn achterlijf in te beschermen.

11 Hoe vindt een heremietkreeft een nieuw huis?

Met z'n ogen en z'n poten. Hij kan namelijk met z'n scharen merken of er een schelp in de buurt is. Er zitten dingetjes op z'n poten, die je met een moeilijk woord 'receptoren' noemt. Eigenlijk een soort antennes. Een schelp bestaat voor een groot deel uit kalk. De 'antennes' op de scharen vertellen de heremietkreeft dat er kalk in de buurt is. Zelfs als de schelp grotendeels begraven ligt in de zeebodem!

Als hij een mooie schelp heeft gevonden, wil hij zeker weten of de schelp leeg is. Want hij wil er graag alleen inwonen. Samen met een paar kleine beestjes, maar niet tegelijk met de slak of met een andere heremietkreeft. Dus als hij een schelp vindt, gaat hij er ruw mee om. Hij duwt er tegen en pulkt erin om zeker te weten dat de schelp leeg is. Als er een andere heremietkreeft in zit, kan hij een gevecht beginnen. Als er een slak in de schelp zit, laat hij de schelp verder met rust.

De heremietkreeft is heel kieskeurig, want de verhuizing houdt gevaar in. Hij wil dus het liefst een nieuw huis vinden dat in één keer goed is.

12 Hoe verhuist een heremietkreeft?

Verhuizen vindt hij heel erg eng. Ik had je al verteld dat hij een zacht achterlijf heeft. Er zijn heel veel zeedieren die dat een erg lekker hapje vinden! En dat hapje krijgen ze natuurlijk niet zo vaak, want de meeste heremietkreeften blijven lekker in hun huis zitten.

Als een heremietkreeft een nieuw huis heeft uitgezocht, gaat hij daar vlak naast zitten. Dan laat hij snel z'n eigen schelp los en schiet met z'n achterlijf in de nieuwe schelp. Zit het huis niet goed, dan gaat hij heel snel weer terug naar z'n oude vertrouwde huisje en zoekt rustig verder.

13 Welke beestjes leven bij de heremietkreeft in huis?

De heremietkreeft houdt van een schoon huis. Daarom woont er vaak een borstelworm in zijn schelp. Die houdt de boel schoon en eet de restjes van de maaltijd op. Op z'n huis wonen vaak ook beesten. Bijvoorbeeld de zeerasp, dat is een poliep. Op het strand kun je schelpen vinden met zeerasp. De schelp heeft dan een bruine, ruwe korst. De poliepen zijn dan dood. Als ze leven, in zee dus, steken de poliepen hun vangarmen naar buiten. Deze vangarmen hebben netelcellen. Je kunt dat vergelijken met een brandnetel. Als jij een brandnetel aanraakt tijdens het spelen, dan krijg je daar rode, jeukende plekjes van. Dat is vervelend. Als een zeedier het poliepje aanraakt, vindt hij dat ook niet fijn. Hierdoor beschermt de poliep de heremietkreeft. De poliep eet net als de borstelworm de resten van de maaltijd. Andere dieren die op de schelp kunnen leven, zijn de zeeanemoon en de spons. Zij beschermen de heremietkreeft op dezelfde manier als de zeerasp.

14 Wat kan een heremietkreeft nog meer?

Hij vervelt en hij kan ook een poot weer aan laten groeien als deze er door een aanvaller afgehapt is! Erg handig, want dit geeft veel mogelijkheden om te ontsnappen aan je vijand.

15 Wordt de heremietkreeft bedreigd?

Ik schreef hierboven al dat het voor de heremietkreeft lang niet altijd makkelijk is om een nieuw huis te vinden. Dat is ook de reden dat de heremietkreeft inderdaad in zijn voortbestaan wordt bedreigd. Zijn die schelpen er niet en kan hij ook geen alternatief vinden, dan ziet het er niet best voor hem uit. Hij heeft steeds grotere schelpen nodig, anders gaat hij op een gegeven moment dood, omdat z'n huis te krap is. Als er meer doodgaan dan er geboren worden, blijven er op een gegeven moment geen heremietkreeften meer over. Zo erg is het nu gelukkig nog niet.

16 Waar kan ik op internet informatie vinden?

Op internet kun je in het Nederlands zoeken op het trefwoord "heremietkreeft", in het engels op "hermit crab" of "hermitcrab". Hieronder staan een aantal mogelijk sites.

<http://www.nationaalpark.nl/schiermonnikoog/pag132f.html> (NL)

<http://www.fryslansite.com/natuur/ongewerveld/heremietkreeft.htm> (NL)

<http://www.digischool.nl/bi/onderwaterbiologie/html/frames/framfaun.htm> (NL)

http://www.calacademy.org/science_now/archive/wild_lives/hermitcrab.html (EN)

<http://www.hermitcrabassociation.com/> (EN)

<http://www.enchantedlearning.com/subjects/invertebrates/crustacean/Hermitcrab.shtml> (EN)